

kako je tukaj g. Novak dobro porabiti znal slovenščino, katere sicer prej ni veliko porajtal! No, vidite Slovenci, da se s slovenščino vendar tudi nekam pride — do pšenička! Z golo nemščino bi moral g. Novak lepo tiho ostati v Celovci. — Ljudje se pri nas vedno bolj čudijo, kako se Judje plodijo, širijo in v šole in urade porivajo. Mesto Žatec na Českem, potem Jičín ima same judovske bogatine zraven krščanskih trpinov. Praga šteje v trgovske akademiji 6 luterancev, 107 katoličanov in 108 judov. Jud išče samo lahkega kruha. Nemški liberalci o tem lepo molčijo in le vedno upijajo, da jih mi Slovani kar uničiti hočemo. Nek Hugon grof Attems pa nek prismuknjeni Salzburg pozivljata vse ustavaško plemstvo v boj zoper „reichsfeinde“, t. j. sovražnike cesarstva ter mislita posebno na konservativne Nemce, na mešnike, in Slované. No, kakšni „reichsfeinde“ so svitlemu cesarju katoliški mešniki, to je se pokazalo nedavno v Steierji, kder so cesar lineškega škofa, katerega liberalni grofje z Judi vred najbolj črtijo, javno nagovorili: „na Vašo duhovenstvo zamorem se vedno zanašati, kar imam zlasti Vam, njenemu škofu, zahvaliti se.“ To je za junaškega škofa in pogumno duhovenstvo tamošnje velika čast. — Magjari hočejo vojaško granico izročiti Hrvatom, ako ti onim prepustijo Reko ali Fiumo. V Zepčah v Bosni zasačili so mnogo mohamedanov, ki so imeli veliko vojne sprave na skrivnem nakupičene.

Vnanje države. Na Turškem kaže vse na bližnji boj. Sultan obeta evropskim velevladam pa nasproti dela, ščuje in se oroža; celó v Indijo odposlal je mohamedanov in turških novín, da tamošnje mohamedane vzbuni proti Angležem, kar so ti hudo zamerili. Tudi neče ne Črnogorcem Dulcina ne Grekom Tesalije in Epira odstopiti pač pa je Muktar-paša v Adrijanopel poslal, da zbere 40.000 mož, zasede bolgarsko Rumelijo in Balkan. Temu nasproti orožajo se tudi Bolgari, Srbi postali so tem zavezniki, 100.000 pušek do konec l. 1880 iz Amerike naročili in uže sedaj kupičijo vojne sprave v Nišu ter pošiljajo vojakov na bolgarsko in albansko mejo. Črnogorci so na boj pripravljeni Greki pa bodo do konca septembra. Ob enem se zbira silno brodogve evropskih velevlad v Dobrovniku v Dalmaciji; tudi avstrijski oklopnici „Princ Eugen“ in „Custoza“ ste zraven; vseh oklopníc je 16 ter so Angleži in Rusi pripravljeni, tudi sami udariti na Turka, da ga prisilijo izvršiti, kar je v Berolinskem mirovnem dogovoru bil obljubil. — Ruski car je ukazal vojakov zbirati v ostrogu Benderskem; ruski katoličani prosijo ministra Melikova, naj posreduje pri carji, da preneha versko preganjanje. — Nemški liberalci so se sprli med seboj in z Bismarkom. Ta je zapodil ministra za trgovstvo in ovi posel sam prevzel. Ob enem hoče od pruskega zbora tirjati dovoljenja pozvati domov katoliške škofe, zlasti Kolinskega, da bo mogoče Kolinsko novo stolno cerkvo vpričo cesarja blagosloviti, ki želi

našškofa takrat imeti doma. — Socijalistično gibanje se krepí po vsej zapadnej Evropi, zlasti na Nemškem, v Belgiji, Francoskem, Švicarskem, Italijanskem in Angleškem. — V Afganistanu pripravljajo se hude reči Angležem. General Roberts zapustil je Kabul in hiti v Kandahar, da otme ondi zaprte rojake. Toda Ejub-kan ga obdaja od vseh strani in vedno napada, ker ima blizu 100.000 Afganov pod seboj.

Za poduk in kratek čas.

Sv. Bolfank v ljutomerskih gorica.

(Spisal Matjaž Flegerič.)

V. Morebiti bi kakega v našo cerkev prišlega tujca zanimal napis, ki se vidi na grobnem kamenu sredi presbiterija, zato ga hočem tukaj priobčiti. Glasi se tako: Hic iacet sepultus Martinus Pevetz istius ecclesiae filialis annos triginta hospes et benefactor eius. Obliit 4. Augusti 1742. Kdo je ta Anton Pevec bil in kaj je za cerkev dobrega storil, ne ve se. Pokojni Peter Danjko pri Veliki Nedelji, kateri je ta zapisnik, ki je mojemu spisu za podlago, l. 1840. sestavil, meni, da so v ta kraj prihrumevši ogerski nezadovoljniki (Kruci) cerkev poškodovali in da je je Pevec dal zopet popraviti, in da je dal za njo 2 zvana izliti. Poslednje je verjetno, ker omenjeni Martin Pevec umrl je l. 1742, a nekoliko let pred njegovo smrtjo bila sta zvana izlita. Da so Kruci l. 1704 tukaj razsajali, je istina, na kakšen način bi pa cerkev poškodovali, ni znano, in če je res bila poškodovana, zakaj bi se stoprv l. 1712 začela popravljati; ker Martin Pevec bil je dobrotnik te cerkve od l. 1712 do svoje smrti. Ni tedaj verjetno, da bi on to škodo, katero so bili Kruci naredili, pri cerkvi dal zopet popraviti.

V cerkvi ni nič več znamenitega, pojdemo tedaj v zvonik! Tukaj se odpre očem na vse četrtri strani divnokrasi razgled! V zvoniku so 3 zvonovi. Na velikem zvonu, ki je bil l. 1687 v Graci izlit je napisano: „Durch Feuer bin ich geflossen, Metardus Reig in Gratz hat mich gegossen. Diese Glocke hat Mihael Kolčavič derzeit Kirchenpropst machen und giessen lassen. O Jesu, a fulgure, o Jesu, a fulmine, o Jesu, a grandine libera nos propter Nomen Sanctum Tuum, quod est Jesu MDCLXXXVII“. Cambelj (bat) pa ima letni napis 1689. Škoda, da nevedo, iz katere vesi bil je omenjeni Mihael Kolčavič, tedanji oskrbnik te cerkve, ki je dal zvon izliti. Mislim, da je ta rodovina popolnoma izumrla, ker tu ni nikder človeka enakega imena. Srednji zvon imel je napis: „Ich bin gegossen worden in Gratz bei Theresia Weyerin Witib 1736“. Na malem zvonu se šteje: „Franz Anton Weyer in Gratz goss mich 1730“. Se sedaj ljudje pripovedujejo, kako so se ti sicer mali zvonovi izvrstno skladali in da ni

bilo daleč okrog zvonov enako lepega soglasja. Žali Bog je med leti 1830—40 (nihče se ne spominja kedaj) srednji zvon, ki je bil najmlajši, a imel je najbolj poln in jasen glas, počil. Tedanji kurat Ignacij Pirker in tudi ljudstvo je krivilo te nezgode Kristiana Mühlinga, tedanjega učitelja. Brž ko ne je Mühling res premočno zvon gonil in ta je vsled tega počil; to je lahko mogoče; zvon je imel zelo lep in jasen glas, bil tedaj izlit iz trde snovi, a da je trda snov krhka in zbog tega lahko poka, je naravska stvar. Po tej nesreči ni bilo več skoro mogoče s 3. zvoni zvoniti, ker neprijetno črepkanje ni za tanka ušesa! L. 1854 dal je ta zvon na novo preliti tukajšnji faran Mihael Mravljak*). Pod krono ima napis: Johann Feltl goss mich in Graz 1854., a na spodnji strani so slovenske besede! „Na novo dal preliti dobrodelnik Mihael Mravljak z ženoj Marijoj Mravljak iz Jastrobeč“. Zvon je res na novo prelit, le škoda, da jegov glas ni več, kakoršen je bil poprej in to je očitno, da je zvonovina premenjena; jegov glas ni več poln in čisto jasen, temveč malo šumi.

Ta cerkev ni premočna kakor so navadno druge v takšnih krasnih krajih; ima samo za se 3 dele na Kogu ležečih gorice, ki niti niso zelo rodovite, niti zavolj nizke lege na severno in izhodno stran posebno dobrega vina ne prinašajo. Prvikrat je tukaj 1803 in 1811 drugikrat zakrament sv. birme delil knez in škof Sekavski grof Waldstanjski in Wartenberški (von Waldstein und Wartenberg). Jegov naslednik Roman Sebastian Zängerle je tukaj l. 1826 in l. 1835 zakrament sv. birme delil. To je, kar imam iz zapisnika, katerega je, kakor sem že rekel l. 1840. Danjko sestavil. Da je cela stvar zelo pomanjkljiva, rad priznam in torej prosim, naj mi blagodušni čitatelj blagovoli oprostiti!

Od cerkve sv. Bolfanka razprostira se na vse strani človeškemu očesu prekrasen razgled. Toda dragi čitatelj, ako je tvoje oko vajeno visokim goram, katere pokrivajo košate jelke, in strmim od vseh strani razpokanim skalam; ako tvoje uho rado posluša šumotanje kлокotajoče vode, katera se z višin v dolino izliva; prikazen tako divje romantične lepote boš tukaj iskal zastoj! Najbolj tu očem ugajajo pohlevni z zelenim tršjem nasajeni vrhovi, kateri dajajo severni strani nekako posebno čarobnost. Najlepše vidi se od tod na severozapadni strani na najvišjem hribci vseh ljutomerskih gorice stoječa cerkva „Jeruzalem“, podružnica Svetinjske fare. To je tisti divnokrasi kraj, katerega je domači naš pesnik, slavni Stanko Vraz, v svojih neumerjajočih pesnih točno narisavši ogromnemu slovanskemu svetu jasno pokazal, kako

pola čarobne lepote je njegov dični zavičaj. Neka sveta groza družeca se s sladkim veseljem napaja človeku dušo, ako pomisli, da je ondi neke-daj korakal človek, ki je gledal za več vekov v bodočnost naprej! Tudi dalje na severno stran mogoče v jasnem vremenu videti je od tod, ali žali Bog v kraje, ki so sicer krasni, no sovražno nam sosedstvo jih polastivši se je potrebito iz njih slovenski živelj popolnoma. Razven krajnih imen ni ondi slovenstvu najti več traga! Na južozapadni strani vidi se malo mestice Ormož. Mimo Ormoža teče slovenska reka, deroča Drava, ali ne hiti tako kakor iz Koroške proti Mariboru, kakor da bi se plaha srna neusmiljenih lovcev tujih navalov bala, temveč vijuga se ponosno po plodonosnem polji, kakor ponosno koraka krasna svojega dostojanstva zavedajoča se devica med zvestima čuvajema! Kako ne bi? Saj tukaj proti Središču dela mejo med dvema bratskima narodoma, — Hrvati in Slovenci! Od juga blišči se simkaj mesto Varaždin, v katerem marsikatero srce za napredek svojega naroda bije, a mnogo več še se v njem židovskih glav šopiri, ki svoji samogoltnosti ustreči želeže samohlastno segajo s svojimi grabežljivimi prsti po blagostanji ubogega hrvaškega ljudstva! Tudi nekoliko magjaronov ondi čepi, ali ti so tiho kakor polži v svojih lupinah; ne upajo se s svojimi nazori v javnost, ampak se nje bojijo kakor sove belega dneva. Silna žalost mora se polastiti človeka, ako obrne pogled na vzhodno stran, v Medjimurje. Na rodoviti ravnini med Muro in Dravo stanuje zdravo in krepko ljudstvo slovanskega kolena, ki pa je gledé pravosti na celo nizkem stepnji, ker se kosmata bunda magjarske kulture preveč po njem razprostira, in za tega voljo luč prave prosvete k njemu prisinoti ne more! Lepo se vidi grad mesta Čakovce, neke-daj lastnina slavnih grofov Šubičev Zrinskih, od katerih sta dva brata, predposlednja iz tega kolena, imela ondi kot bana svoje sedeže. Dva brata, na glasu junaka, ki sta turškim krvolokom delala strah in trepet; dva brata, ki sta z bistrim umom svoje prednike daleč nadkrilila, a katerih žalosten konec mora pretresti srce vsakega človekoljuba. Starši brat Miklavž bil je kot ban hrvaški na lovu v Koršanskem logu dne 18. listopada l. 1664 od divjega prasca umorjen, a njegov brat, ki je za njim banoval, je kot deležnik nesrečne zarote proti cesarju Leopoldu I. dne 30. travnja 1701 v Novemestu glavo izgubil. Tako igra se osoda s človeškim življenjem!

Smešničar 34. Nek kmet, ki ni znal čitati, vidi gospoda v cerkvi z očali na bukke brati, si misli, tudi jaz moram očale dobiti, potem bom tudi brati znal. Kar hitro gre kmet v mesto k štacunarju, ter mu pravi: dajte mi očale. Hitro mu da štacunar očal na izbiro, ali nobene mu dobro ne kažejo. Naposled štacunar kmeta in očale premišluje, kar zapazi, da kmet bukke narobe drži, in mu pravi: ne zamerite mož, morebiti vi brati ne

*) M. Mravljak bil je oče Jurija, župana v Jastrebičih; Filipa ces. kr. bilježnika pri sv. Lenartu dr. je Antona Mravljaka, odvetnika v Ljutomeru, a č. g. Matija Kelemina kaplan pri sv. Iliji je jegov unuk. Umrl je ta bogaboječi faran l. 1872. pri svojej hčeri Mici Keleminovi v Vinskem vrhu v fari sv. Miklavža. Ni mu tedaj zvon, katerega je dal preliti, k pogrebu doneti! Pis.

znate. Kmet mu zavrne: gospod! ako bi jaz brati znal, bi gotovo očal ne kupoval. J. K.

Razne stvari.

(*Volitev razpisana*) za državni zbor je v mestnej skupini maribor-ptujskej itd. na 6. dan oktobra t. l. Razpis bil je v Mariboru po oglih in ulicah prilepljen v nemškem in slovenskem jeziku.

(*Ponarejen desetak*) je posestnik Lešnik dobil v Radgoni od nekega ogerskega živinskega tržca.

(*Vintjančanov*) je 21 pristopilo k nemškemu „šilvereinu“.

(*Okrajni sodnik g. Levičnik*) je v „Tages-pošti“ objavil, da ne sprejme nebene kandidature.

(*Na ptujsko polje*) došlo je v nedeljo 386 mož in 6 oficirjev artileristov, da se bodo ondi vadili v streljanju.

(*Guzaj*) je baje v okolici Poličanskej. Nedavno je posestnika Kovačiča iz Prišlina na Hrvatskem, obstrelil in potem vrpal 30 fl.

(*Zavoljo živinske kuge*) na Hrvatskem smeli so goveda vvažati le v Brežicah, sedaj je isto dovoljeno tudi za Ormož in ormoški brod.

(*Za novo šolo*) pri sv. Lovrenci na polji so svitli cesar 200, graška dež. hranilnica pa 400 fl. darovali. Bog povrni!

(*Sv. misijon*) so pri sv. Lovrenci na Drav. polji obhajali od 1. do 9. avgusta, vodila sta ga, kakor vselej, tudi takrat prav izvrstno čč. oo. jezuita Fr. Doljak in pa T. Lempelj. Več ko 2000 jih je prejelo sv. zakramente in se dobrima gospodom zahvaljuje za nju obilni trud in nauke.

(*Iz Ruš*) se nam piše: V našo starodavno romarsko cerkev so darovali danes domači fantje čvetero novih bander. Med gromenjem možnarjev so se blagoslovile, in nježno so vihrale potem pri poslednji procesiji s sv. rešnjim Telesom, katero je počastilo mnogo ovenčanih deklet. Primerno in genljivo besedo so imeli duh. svet. in župnik Lembaški preč. gosp. L. Herg. Hvala vsem!

(*Za Stanko Vrazovo svečanost*) darovali so razni domoljubi 75 fl. 70. kr. Treba bode več denarja. Slovenci, ne delajmo si sramote, kedar pridejo bratje Hrvatje k nam dne 5. sept. kot mileni nam gostje! Do narodnih kmetov okolice Ormoške ponovimo dnes uže zadnjič v dopisu iz Ormoža najavljeno domoljubno prošnjo! Ako hoče kdo kaj darovati v denarjih, naj pošlje načelniku odboro-vemu v Ormož (Friedau) notarju gosp. dr. Ivanu Geršaku!

(*Dva Gutenštanjka „purgarja“*) J. Turner in K. Ebner sta v pondeljek 23. aug. obiskala posestnika Starotrškega A. Schöndorferja, ter mu ukradla 4 ovce. Srečno sta s plenom pobrisala čez mejo na Koroško. Dve ovce sta brž prodala nekemu mesarju v Prevalib za 12 fl. 70 kr., ostali dve pa sta skrila na nek pašnik pri D. Mariji na Jezeru. — A mutasti Schöndorferjev pastir je kmalo zgrešil ovce, in se začel po njih silno jokati, ter je kazal

z rokama, da je videl dva brkasta moža ovce gnati. To je peljalo lastnika, da je kmalo na sledu bil tatoma. Že v torek 24. avgusta je žandar ta čudna gutenštanjka „purgarja“ vklejnela gnal v Slov. gradec — kaže jest. —

(*Gosp. Jože Podgoršek*), profesor na c. k. višji realki v Rakovcu kraj Karlovca, rodom Slovenec iz Ponikve na Štajerskem, napravil je izpit iz hrvaškega jezika in literature za višje realke. To je menda prvi slučaj, da je rojen Slovenec napravil iz hrvaškega jezika strokovni izpit. Ravno ta profesor dobil je od hrvaške graničarske vlade častno nalogo, da svoj sod izreče o ravno kar izišli gramatiki hrvaškega jezika za srednje šole od prof. Divkovića.

(*Iz Babinec*) pri Ljutomeru poizvemo nesrečo. Mlatec porine snop pregloboko v mlatilnico; hipoma mu zobje desno dlan odrežejo in odtrgajo dva prsta. Bodimo previdni!

(*Duhovnih vaj v Mariboru*) pod vodstvom velečastitega očeta Jurija Patissa, jezuita, istega, ki je tudi lani izvrstno vodil eksercicije na Slatini, udeležili so se zraven milostljivega kneza in škofa naslednji p. n. čč. gg. duhovniki: Arnuš Fr. Belšak An. Borščnik An. Caf Jak. Cvetko Fr. Dietrich Vrb. Dovnik Fr. Drozg An. Erjavec Pet. dr. Feuš. Flek Jož. dr. Gregorec. Hajšek An. Haubenreich Al. Herg Lov. Hrzič Jož. Janežič Fr. Klaužer Fr. Kelemina Mat. Krtna Mat. Kosar Fr. Kotnik Jož. Kovačič Dav. dr. Križanič. Kunec Jan. Lacko An. Lendovšek Mih. Matjašič Jur. Meznarič An. dr. Mlakar. Muha Jož. Napast Dav. Ogradi Fr. Orožen Ig. Pak Mat. dr. Pajek. Pavša Mat. Potočnik Lov. Presečnik Greg. Prešern Jan. Ramor Jan. Rantaša Jur. Rath Fr. Repič Andr. Rojko Fr. Rožanc Tom. Simonič Jož. Sinko Jož. Skuhala Jan. Sorčič Fr. Strah Jan. Šabot Jur. Šribar Jan. Šunko An. župnik v Kapli Sekovske škofije. Zadravec Jož. Zmazek Fr. Zmavec Jar. Žnidar Mih. Žuža Jan.

Dražbe. 10. sept. Jan. Letonija v Goncei 1475 fl., Fr. Kacijaner v Mahrenbergu 5000 fl., Apol. Črnovšek v Lipi 440 fl., Andrej Inkret v Prelogi 500 fl., Mart. Orač 2535 fl. v Šmariji; 17. sept. Jan. Leskošek 840 fl. v Kozjem; 18. sept. Fr. Urlep 1940 fl. v Konjicah.

Loterijne številke:

V Gradci 28. avgusta 1880: 31, 45, 80, 87, 24.
Na Dunaji „ „ 73, 58, 1, 18, 49.
Prihodnje srečkanje: 11. septembra 1880.

Štipendija razpisana.

2-3

Okrajni zastop Ormoški razpiše od 19. aug. t. l. štipendijo z 100 fl. a. v. za učiteljskega pripravnika.

Prošnje se vlagajo do 12. septembra 1880 na odbor okrajnega zastopa v Ormoži.